

Σχέδιο Δημοσίευσης Κρατικού Αρχείου

Το Σχέδιο Δημοσίευσης Κρατικού Αρχείου ετοιμάστηκε κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 του περί του Δικαιώματος Πρόσβασης σε Πληροφορίες του Δημόσιου Τομέα Νόμου 184(I)2017, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί.

Η παροχή πληροφοριών από το διοικητικό αρχείο του Κρατικού Αρχείου καθώς και τις αρχειακές συλλογές που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο, διέπεται από τον πιο πάνω αναφερόμενο Νόμο και ειδικότερα τα άρθρα 3, 8 και 9.

Το Κρατικό Αρχείο είναι μια εθνική και πολιτιστική υπηρεσία με προορισμό και νομική υποχρέωση να διαφυλάσσει τις αρχέτυπες πηγές της ιστορίας και της κληρονομιάς της Κύπρου. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας και στην καταγραφή και τεκμηρίωση της ιστορίας του τόπου. Είναι η μνήμη του λαού της Κύπρου.

Το Κρατικό Αρχείο άρχισε να λειτουργεί το 1978, σύμφωνα με τον περί Δημοσίου Αρχείου Νόμο, Ν. 40 του 1972, για να διασφαλίσει τη διατήρηση των δημόσιων αρχείων. Ο Νόμος αυτός αντικαταστάθηκε με τον περί Κρατικού Αρχείου Νόμο, Ν.208 του 1991.

Η αρχή που διέπει τη λειτουργία του Κρατικού Αρχείου είναι η ακεραιότητα των αρχειακών συλλογών, με στόχο την αυθεντική τεκμηρίωση του παρελθόντος και τη διασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης του πολίτη στην Ιστορία του. Στο πλαίσιο της διαφάνειας, δημοσιεύονται πληροφορίες χρήσιμες για το κοινό που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του Κρατικού Αρχείου, οι οποίες βρίσκονται αναρτημένες και στην ιστοσελίδα του Κρατικού Αρχείου.

Αποστολή του Κρατικού Αρχείου

Η κύρια αποστολή του Κρατικού Αρχείου ως τόπου φύλαξης των δημόσιων αρχείων είναι να παραλαμβάνει από κυβερνητικά τμήματα και άλλα σώματα που υπόκεινται στον περί Κρατικού Αρχείου Νόμο τα αρχεία εκείνα που πρέπει να φυλαχτούν μόνιμα και να τα κρατεί για επίσημη χρήση. Παρέχει έτσι κοινή εξυπηρέτηση σε όλο τον δημόσιο τομέα. Ένας άλλος ρόλος του Κρατικού Αρχείου είναι να φυλάσσει και να διαθέτει τα αρχεία προς επιθεώρηση από το κοινό.

Διαδικασία Πρόσβασης στις Αρχειακές Συλλογές

Στο Αναγνωστήριο του Κρατικού Αρχείου ο πολίτης εξασκεί το νομικό δικαίωμα της πρόσβασης στα αρχεία της Κύπρου και έχει την ευχέρεια να επιθεωρεί τα αρχεία που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο και να αντλεί πληροφορίες από τις πρωτογενείς αρχειακές πηγές σχετικά με το αντικείμενο της έρευνάς του. Καθημερινά, στον χώρο αυτό εξυπηρετείται μεγάλος αριθμός ερευνητών.

Το Αναγνωστήριο του Κρατικού Αρχείου είναι ανοικτό για το κοινό κατά τις ώρες 8:00-15:00. Μετά την προσέλευση στο Αναγνωστήριο, το κοινό υποβοηθείται από το προσωπικό του Κρατικού Αρχείου στη διεξαγωγή της έρευνάς του, με την παροχή συμβουλών και κατευθυντηρίων γραμμών και την προμήθεια των μέσων αναφοράς (ευρετήρια, κατάλογοι, μητρώα, κάρτες κ.ά.), μέσω των οποίων θα εντοπιστούν τα αρχεία προς επιθεώρηση.

Στη συνέχεια ο ερευνητής συμπληρώνει μια αίτηση για επιθεώρηση στην οποία, αφού καταχωρήσει τα προσωπικά του στοιχεία, σημειώνει τους κωδικούς των αρχείων προς επιθεώρηση. Η αντίστοιχη αίτηση για αντιγραφή αρχείων συμπληρώνεται όταν ο ερευνητής επιθυμεί να αναπαραγάγει κάποια αποσπάσματα των αρχείων που ερεύνησε.

Οι ερευνητές θα πρέπει να τηρούν τις “Οδηγίες Αναγνωστηρίου” κατά την παραμονή τους στο Αναγνωστήριο του Κρατικού Αρχείου.

Ακόμη, στην ιστοσελίδα του Κρατικού Αρχείου υπάρχει το Ευρετήριο Αρχειακών Συλλογών, το οποίο, ως εργαλείο έρευνας, περιλαμβάνει τους καταλόγους σημαντικών αρχειακών συλλογών που φυλάσσονται στο Κρατικό Αρχείο και είναι προσβάσιμες για επιθεώρηση από το κοινό, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Κρατικού Αρχείου Νόμου. Στο Αναγνωστήριο διατίθενται προς χρήση από το κοινό πρόσθετα μέσα αναφοράς, τα οποία περιέχουν στοιχεία των φακέλων των συλλογών, όπως τίτλος, χρονική περίοδος και προηγούμενος αριθμός αναφοράς.

Τέλη

Τα θεσμοθετημένα τέλη για την πρόσβαση και το ευρύ φάσμα άλλων υπηρεσιών που προσφέρει το Κρατικό Αρχείο, περιγράφονται λεπτομερώς στους περί Κρατικού Αρχείου (Πληρωτέα Τέλη) Κανονισμούς του 2014, Κ.Δ.Π. 344/2014.

Αρχειακές Συλλογές του Κρατικού Αρχείου

Ως δημόσια αρχεία στην Κύπρο νοούνται τα διασωθέντα χειρόγραφα και άλλα συναφή έγγραφα που δημιούργησαν οι βρετανικές αποικιακές αρχές μεταξύ του 1878 και του 1960 καθώς και έγγραφα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ενότητα των αρχειακών συλλογών της Αρχιγραμματείας, που καλύπτει την περίοδο της βρετανικής διακυβέρνησης 1878-1959. Αξιοσημείωτη είναι και η ενότητα που καλύπτει τον απελευθερωτικό αγώνα 1955-1959 και ειδικότερα οι φάκελοι των Ειδικών Δικαστηρίων που συστάθηκαν την εποχή εκείνη.

Οι αρχειακές συλλογές της βρετανικής περιόδου και της Κυπριακής Δημοκρατίας, που χρονολογούνται από το 1878 μέχρι σήμερα, περιλαμβάνουν τις συλλογές της Προεδρίας, του Υπουργικού Συμβουλίου, της Δικαστικής εξουσίας, της Νομικής Υπηρεσίας και των άλλων ανεξάρτητων υπηρεσιών και αξιωματούχων, των Υπουργείων και των τμημάτων τους, κεντρικών και επαρχιακών, καθώς και άλλων σωμάτων του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Επιπλέον, στο Κρατικό Αρχείο φυλάσσονται διάφορες απογραφές, τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των οποίων ο ερευνητής δύναται να μελετήσει σε ειδικές εκδόσεις. Οι εκδόσεις της δημόσιας υπηρεσίας και άλλων σωμάτων χωρίζονται σε 55 κατηγορίες, που αναδεικνύουν το ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτουν. Ξεχωριστή θέση κατέχει η μικρή αλλά σημαντική βιβλιοθήκη ιστορικών βιβλίων του Κρατικού Αρχείου. Το Κρατικό Αρχείο έχει εμπλουτιστεί επίσης με μικροταινίες αρχείων που αφορούν την Κύπρο από το Κρατικό Αρχείο Βενετίας και τα Εθνικά Αρχεία Βρετανίας. Τέλος, φυλάσσεται αριθμός ιδιωτικών συλλογών, οι οποίες έχουν δωρηθεί στο Κρατικό Αρχείο.